

Stephen Fry

Language, language, language. In the end it all comes down to language. [...] Sadly, desperately sadly, the only people who seem to bother with language in public today bother with it in quite the wrong way. They write letters to broadcasters and newspapers in which they are rude and haughty about other people's usage and in which they show off their own superior 'knowledge' of how language should be.

Skal kirkjan liggja?

Móðurmálsvinurinn Absalon Absalonsen spyr, sum nýggja kirkjan á Argjum skal liggja. Hann skrivar soleiðis:

Eg veit ikki um om-anfyrstandandi spurningur hefur við byggifrøði ella málfrøði at gera. Dúgliga hefur verið kjakast í fjølmiðlunum um nýggja kirkju á Argjum í seinastuni.

Ósemja hefur tikið

Tvær ymiskar mentanir

Í enskttalandi heiminum hefur tað ongantíð ført til ófrið og happing um sagt verður, at ein kirkja liggur á einum ávísam stað.

Selected historical monuments are privileged in that certain views of them are not allowed to be obstructed. This has led to the creation of protected view corridors. Special significance is attributed to **St. Paul's Cathedral, which lies in the City of London.**

The particular concern about its visibility in the cityscape is intimately connected to the fact that it is considered tremendously important to London's visual identity. – *Vertical Europe: The Sociology of High-rise Construction*

St. Paul's Cathedral
by Rosalind Ridley

Í Føroyum er tað øðrvísi. Har verða hampafólk, ið brúka slíka orðing, hildin fyri gjøldur.

Jóhann Fríðriksson, biskupur

At speireka fólk er ikki í lagið, líkamikið hvør ger gjøldur burtur úr hvørjum, og óansæð hvat evnið verður háðandi umtalað. – *vp.fo*, 24. juli 2021

Kjakið um kirkjuna á Argjum snúði seg ikki um, hvørt kirkjan skuldi **standa** ella **liggja**, men **hvar** hon skuldi **liggja**. Tað er tí óneyðugt at fortelja okkum at kirkjur og aðrir bygningar **standa**, tí tað hefur tað ongantíð verið nakar ivi um. Tað er heldur ongin loyna, at skip **flóta** á sjónum, hóast tey allar flestu siga, og skriva, at skip og bátar **liggja** á sjónum. Tað átti at givið móðurmálsvininum okkurt at hugsa um.

Men, 'vinirnir' hjá móðurmálinum eru meira áhugaðir í heimskendum bygningsverkum - so sum **Empire State Building** og **Eiffeltorninum** - heldur enn í tí sum hefur við sjógvin at gera.

BREAKING NEWS

Alt liggur í lötuni, sjálvtt Eiffel-tornið

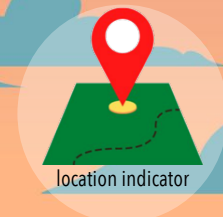
Tað er fríggjadagur, 19. august 2011, og klokkan er 11:21 (føroysk tíð), tá ein serfrøðingur í føroyskari rættstaving kemur við ófrættakendu tíðindunum, at alt liggur.

The Eiffel Tower lies in the 7th arrondissement in the Champ de Mars of Paris. It towers to 984 feet with its tip mounting at 1063 feet. It was envisioned as a centerpiece for the 1889 Exposition Universelle, a world's fair, to celebrate the centennial of the French Revolution. – *Architectural History of Paris*

Bo i hjärtat av Paris: Hotell Francois 1er ligger i ett bostadsområde 200 meter från Champs Elysées [...] Eiffeltornet ligger 1,5 km från hotellet.

Ein og hvør tannáringur, ið hevur eina fartelefón, er vitandi um, at her er talan um ein *location indicator*, tí fyrisetingarorðini: **á**, **í**, **við**, **undir** o.s.fr., eru *locative cases (LOC)*.¹

Tann 15. apríl 2019, umleið klokkan 18:15 (lokala tíð), kyknaði eldur undir takinum á *Cathédrale Notre-Dame de Paris*. Tað tók ikki langa tíð til takið **stóð** í ljósum loga (innsett mynd). Notre Dame **liggur** á *Île de la Cité*, bert 4 km eystanfyrir Eiffeltornið.

¹ In grammar, the locative case (abbreviated LOC) is a grammatical case which indicates a location. It corresponds vaguely to the English prepositions "in", "on", "at", and "by". – *Wikipedia*

Hvat liggur í orðunum?

Tórbjørn Jacobsen vil hava greiðu á, hvør leikluturin hjá løgmanni hevur verið í málinum um inntøkutrygdina: “Hvat liggur í orðunum í tíðindaskrivinum, at inntøkutrygdin nú skal gjaldast út eftir vanligu mannagongdini?” — *Sosialurin*, 21. september 2009

Meðan Tórbjørn Jacobsen vil hava at vita hvat liggur í orðunum í tíðindaskrivinum, hevur Elisabeth Holm skrivað eina ritgerð um hvat liggur í sagnorðunum: **ligge**, **sitte** og **stå** í norskkum.

Kroppspositurverb brukt om eksistens og lokasjon i norsk

Introduksjon: I norsk brukes ofte et av de tre verba for menneskelige kroppsposisjoner, *ligge*, *sitte* og *stå*, når man skal fortelle hvor noe befinner seg, eller at noe finnes et sted. De brukes ikke bare om mennesker, men også om både dyr og ikke-levende ting - til og med abstrakte størrelser som ikke har noen romlig utstrekning i det hele tatt, kan *ligge*, *sitte* eller *stå* et sted i norsk.

- Man *ligger* gjerne på samme sted lenger av gangen enn man står på et sted. Man ligger som regel hvis man skal sove, og man kan ligge og hvile. Man vil gjerne ligge behagelig.
- Man *sitter* typisk lenger av gangen på samme sted enn man står, og man kan sette seg ned for å signalisere at man har tenkt å bli en stund.
- Man *står* gjerne på samme sted relativt kort tid av gangen. Hvis man bare skal såvidt innom noen, eller snakker med noen «bare sånn i forbifarta», setter man seg ikke ned.

UNIVERSITETET I OSLO
Institutt for lingvistiske og nordiske studier

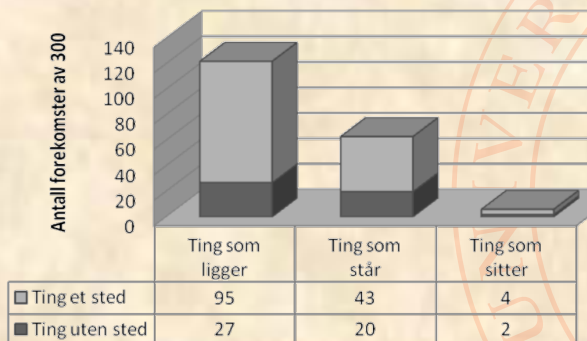
«Det sto aldri på noe papir, men det lå i luften og satt i veggene»

Masteroppgave i lingvistikk

Elisabeth Holm

3. juni 2013

Ting som ligger, sitter og står

Tittelen er henta fra «ekstramaterialet» fra Leksikografisk bokmålskorpus som ligger til grunn for sammenligninga av posisjonsverb og kopulaverb i kapittel 11 av denne oppgava. Den stammer opprinnelig fra «Aktuell kommentar», Aftenposten 1993 (dato ikke oppgitt), og har ID-nummer AV01Af930109.52 i korpuset.

Meistararitgerðin hjá Elisabeth Holm er 214 blaðsíður, og kann lesast [her](#). Tað sum er felags fyri ritgerðir av hesum slag er, at eitt ella fleiri *korpus* (orðasavn) eru støði undir granskingini. Tað fyrsta vit hoyra um korpus í føroyskum er *Corpus Carminum Færoensium*.

Sum orðasavn til hesa greinarøð havi eg, stórt sæð, brúkt Dimmu og Sosialin. Rættari sagt, eg havi brúkt telduna at leita fyri meg.

Hús ið standa hava tað ikki gott

Hóast ósemjuna um, at vit eiga at siga at hús **standa** ella **liggja** á einum ávísnum stað, so hevir tað ongantíð staðist stríð um, at tað viðhvørt er rætt at siga, og skriva, at hús **standa**:

1

Løgtingið hevur samtykt ymiskar broytingar í rentustuðulslógini sum hava til endamáls at minka útgjaldingina av rentustuðlinum næstu 5 árin. [...] Rentustuðul verður **ikki** útgoldin í sambandi við lán til keyp av grundstykki ella meðan húsini **standa** í gerð. – 26. januar 2010

Tað er lítil ivi um, at tað er bæði lívsjáltandi og spennandi tá hús standa í gerð. Samstundis er tað lívsins størsta íløga flestu fólk gera. Nógv **stendur** uppá spæl. Húsini skulu helst **standa** liðug meðan veðrið er til vildar. Veturin í Føroyum kann fara illa við húsnum ið **standa** í hálvum gekki.

2

Eg fati ikki, hvussu hann kann hava fingið hendur á hesar pengarnar so skjótt eisini – uttan hann hevur fingið teir frá onkrum hiðani av skipinum. – Húsini **standa** [í skuld], tað veit eg, so lán fær hann ikki, hvørki frá banka ella sparikassa. – *Fiskimenn* (1946)

Fólk seta seg í stóra skuld, sum tekur meginpartin av lívinum at afturgjalda (+ útlánsrentu). Fyrst tá alt er afturgoldið, kunnu tey siga at tey eiga síni egnu hús.

3

Eg haldi, at um tú eigur eini hús, sum **standa** tóm, so skal eigarin gjalda eitt gjald, sum merkist. Men verða húsini leigað út, so er tað fínasta slag. Tað hevði kanska hjálp eitt sindur upp á bústaðartrupulleikarnar í kommununi, sigur Jógvan í Skorini. Borgarstjórin heldur enntá, at tað í eini so lítlari kommunu hevði borið til at peika á tey húsini, sum stóðu tóm.

– *Dimmalætting*, 12. juli 2019

Standa hús tóm so fara tey í órøkt og kommunan hevur sínar avgjørdu meiningar um tóm hús.

4

So lægið tað ljóðar, so krevur tað størri stríð - fleiri pappír - tá fólk, sum hava livað saman "pappírsleyst", skulu frá hvørjum øðrum. [...] Kvinnan hevur ongan rætt til húsini til dømis, **standa** tey í navninum hjá manninum. Sjálvut um hon hevur goldið kanska helvtina av teimum. Tað kann verða eitt stórt stríð at ávísa hetta. – *Sosialurin*, 21. august 1982

Standa húsini bert í navninum hjá tí eina sambúgvanum, so er heilt galið.

5

Men á náttartíð fær øll bygdin ein skelk, tá ið eini frítíðarhús **standa** í ljósum loga, og skúlalærarin verður funnin hongdur í hjallinum. Politiið kemur á staðið, og fregnast verður um tilburðin. – *Hevndin úr havsins dýpi*

Tað tekur **stutta tíð** hjá einum húsnum at brenna í grund, um tey **standa** í ljósum loga.

6

Umboð fyri kommununa staðfesti hin 1. februar 2009 á vitjan á ogn tygara, matr. nr. [...], at húsini á ognini **standa** til at detta niður.

– Umhvervisstovan, 15. mai 2009

Hús ið **standa** til at detta niður hava ikki langt lív lagað.

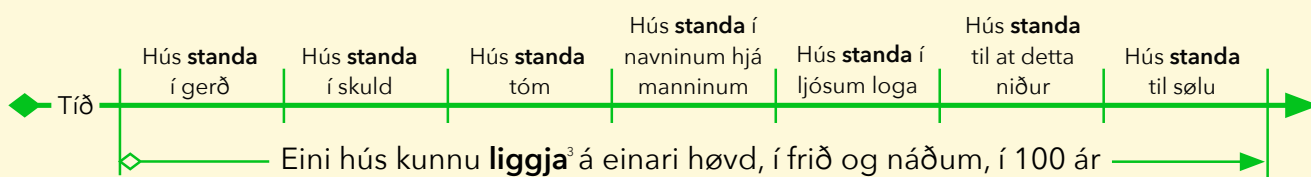
7

Notat til lógtingsgrannskoðararnar um sølu av bygningum hjá landinum: Torført er at meta um, hvussu sølan skal fyriskipast v.m., um tað er advokatur ella meklari, sum skal taka sær av søluni, hvussu leingi húsini skulu **standa** til sølu, í hvørjum standi tey skulu vera, tá tey vera seld o.s.fr. – 4. februar 2016

Verða hús, ið **standa** til sølu, ikki seld áðrenn eitt ár er farið, verða tey torfør at sleppa av við.

Tað er ongin friður og sæla um húsini **standa**²

Orsaka, eg gloymdi **hús nr. 8**, ið er nr. 662 í Missiónssangbókini: ♪♪ Tað **stóð** eitt hús í grønu líð, tað **stendur** saktans enn ♪♪. Húsið í grønu líð hevði tað serstakliga ringt.

Sambært Sprotanum so **standa** (í upprættari stöðu) øll trý fiskiførini, á myndini omanfyri. Men, sjófólk siga at skip og bátar **liggja** (á sjónum) og **standa** (á sleipistöð).

Tað er ikki uttan orsök: bátar og skip eru bygd til at vera á sjónum. Tað er á sjónum at sjófólk liva, arbeiða og fáa sína inntøku. Tað er eisini tá fiskiførini **liggja** á sjónum at reiðariíð fær sína inntøku.

Standa fiskifør á sleipistöð, er ongin inntøka hjá sjófolklunum, og reiðariíð hevur bara útreiðslur. Tí verður alt gjørt fyri at **styttja tíðina** fiskifør **standa** á sleipistöð, so nógv sum gjørligt. Og, ikki minst, at alt umvælingararbeiði verður gjørt í vánaligastu fiskitíð.

Sum við húsum; so við fiskiførum: tey hava tað best tá tey **liggja**.

² Man stár gjerne på samme sted **relativt kort tid av gangen**. Hvis man bare skal såvidt innom noen, eller snakker med noen «bare sånn i forbifarta», setter man seg ikke ned. – Elisabeth Holm

³ Man ligger gjerne på samme sted **lenger av gangen** enn man står på et sted. – Elisabeth Holm

SvT-toymið hevur úr at gera, við at rætta tað sum liggur í eini tryggari legu

Tey trúgva fult og heilt uppá læruna, at vit **skulu** siga, at **hús standa** heldur enn **liggja**. Uttan at geva sær far um, at móðurmálið ikki er á teirra síðu.

– Eg haldi ikki, at tú kanst sammeta Norðoya Sparikassa við teir peningastovnarnar, sum eru farnir av knóranum seinnu árin. **Bankin liggur** í eini tryggari legu, enn tøluni vísa, sigur Nicholas Rohde, greinari hjá Niro Invest.

– *Sosialurin, 27. juni 2011*

Skilji ikki, at tað skal vera ivamál, at hús standa. **Tað** hevur verið rættað alla mína tíð, um onkur hevur sagt, at "hús liggja". Húsini standa, og hús "standa væl fyri". Liggja tey, eru tey niðurdottin.

– *Føroysk rættstaving, 21. august 2011*

Eftir øllum at døma er her talan um ein rættlesara, sum sjálvboðin hevur átikið sær at rudda upp í móðurmálinum. Alt síðan Føroysk rættstaving varð stovnað, hevur SvT-toymið ótaldar ferðir endurtikið doktrinina hjá SvT.

Mál er neyðugt amboð í politiskum, fíggarligum og mentanarligum virkseimi; alt meir sum eitt hvørt tjóðmál breiðir seg, alt meir økist sostatt veldið og ávirkanin hjá tjóðini.

Nú royna Stóra Bretland og USA at víðka nýtsluna av enskum, og hetta fær ikki verið uttan samband við **royndina at víðka teirra megi og ávirkan**.

Sagt verður, at franskir myndugleikar stúra fyri, hvussu tað gongur aftur á hondina við tí franska málinum. Hetta er, tá ið samanum kemur, ikki bert eitt málsligt vandamál, men rakar eisini franskt vald og franska ávirkan á heimsins leikpalli. – *Wikipedia*

Eg haldi avgjørt ikki at enskt er tann størsta hóttanin móti móðurmálinum. Hinvegin, so eru tað nøkur fá fólk í [føroyskari rættstaving](#) sum royna at víðka teirra megi og ávirkan.

Eitt alment online forum, sum Føroysk rættstaving, hevur stórar móguleikar, men sum flest allir kjakpallar, av hesum slag, so er tað ofta tey sum rópa harðast ið forða fyri einum sakligum kjaki.

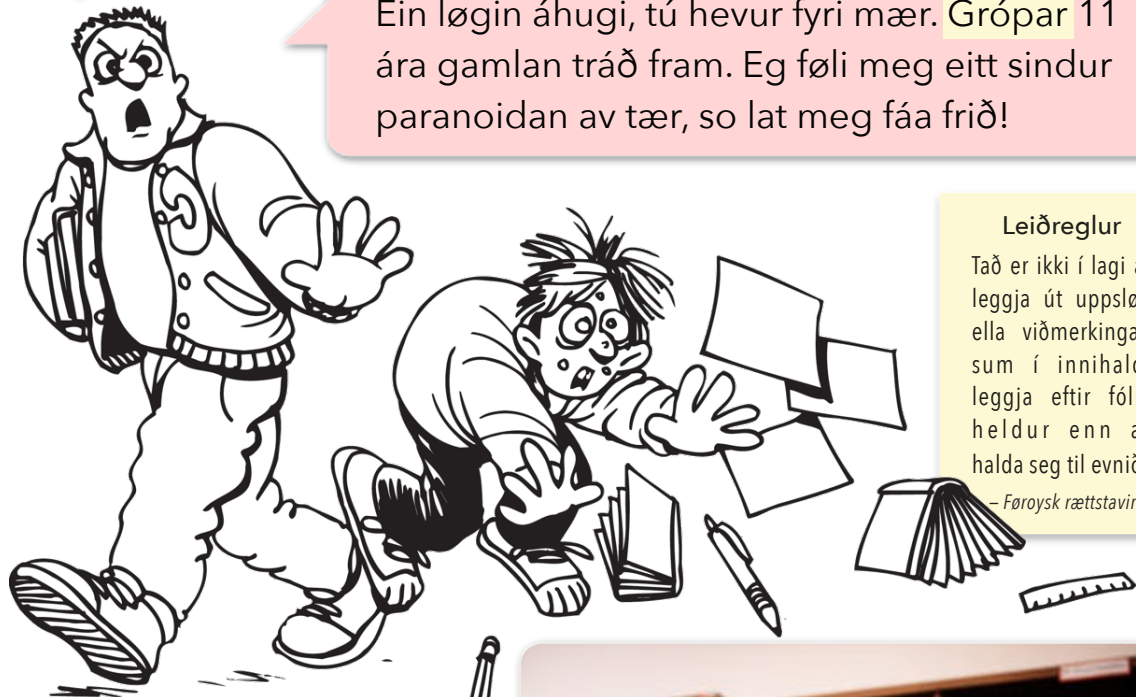
Tjóðleikhúsið skal ongastaðni liggja,
men onkustaðni skal tað standa

– Føroysk rættstaving, 29. Januar 2022

Er hetta eitt
upplegg til kjak,
ella er tað eitt
neyðarróp?

Ein løgin áhugi, tú hevur fyri mær. Grópar 11
ára gamlan tráð fram. Eg føli meg eitt sindur
paranoidan av tær, so lat meg fáa frið!

Leiðreglur

Tað er ikki í lagi at
leggja út uppsløg
ella viðmerkingar,
sum í innihaldi
leggja eftir fólki
heldur enn at
halda seg til evnið.

– Føroysk rættstaving

- Research begins when we want to know something;
- Research is concerned with increasing our understanding;
- Research provides us with the information and knowledge needed for problem solving and making decisions.

– SOAS, University of London

▲ Gransking verður nú rópt gróping á føroyskum.

My father always used to say, "Don't raise your voice. Improve your argument." Good sense does not always lie with the loudest shouters, nor can we say that a large, unruly crowd is always the best arbiter of what is right.

coming up next

“**Nú** eru hús farin at liggja. **Fyrr STÓDU húsini!**” Hetta er niðurlagið í sorgarkvæðinum hjá SvT-toyminum. Men, er tað **fakta** ella bara ein annar tómur **pástandur**? Fylg við í 3. parti.